

Omsenie (Slovakia), 12-13/10/2015

Φορέας Υλοποίησης: EJTN

Τόπος Διεξαγωγής: Omsenie

Ημερομηνία: 12 και 13 Οκτωβρίου 2015

Τίτλος: Craftsmanship

Συμμετοχές:

Ευτύχιος Νικόπουλος, Εφέτης Αθηνών

Αικατερίνη Ρωξάνα, Πάρεδρος ΣτΕ

Έκθεση πεπραγμένων

Στο Omsenie της Σλοβακίας πραγματοποιήθηκε στις 12 και 13 Οκτωβρίου 2015 το δεύτερο σεμινάριο του European Judicial Training Network με τίτλο “Judge craft across Europe”. Η Εθνική Σχολή Δικαστικών Λειτουργιών εκπροσωπήθηκε από τον κ. Ευτύχιο Νικόπουλο, εφέτη πολιτικών δικαστηρίων και από την υπογράφουσα Αικατερίνη Ρωξάνα, Πάρεδρο Συμβουλίου της Επικρατείας.

Το σεμινάριο έλαβε χώρα στις εγκαταστάσεις της Δικαστικής Ακαδημίας (Judicial Academy) της Σλοβακίας στο Omsenie, ένα θέρετρο σε ορεινή δασική περιοχή ιδιαίτερης φυσικής ομορφιάς. Οι συμμετέχοντες στο σεμινάριο έφθασαν στην πλειοψηφία τους στον τόπο διεξαγωγής του μέσω Βιέννης, από όπου τους παρέλαβε ειδικό όχημα της Ακαδημίας. Φιλοξενήθηκαν δε κατά τη διαμονή τους στις 11 και 12 Οκτωβρίου στους ξενώνες της Ακαδημίας. Οι εργασίες του σεμιναρίου διεξήχθησαν στην αγγλική γλώσσα. Οι λοιποί συμμετέχοντες προέρχονταν από την Ισπανία, την Πορτογαλία, την Πολωνία, τη Ρουμανία, τη Βουλγαρία, τη Σλοβενία, τη Λετονία, την Εσθονία, τη Σουηδία και τη Σλοβακία, ενώ οι εισηγητές και οι συντονιστές κυρίως από τη Μεγάλη Βρετανία (4), αλλά και από την Πορτογαλία (2) και την Ολλανδία (2).

Το σεμινάριο απευθυνόταν σε εκπαιδευτές δικαστικών λειτουργών και είχε ως στόχο το σχεδιασμό των βασικών γραμμών για ένα νέο σεμινάριο με την ονομασία «The European Craft of Judging». Το πρόγραμμα αυτό, μέσω της κοινής εκπαίδευσης δικαστικών λειτουργών από διάφορες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, θα έχει ως στόχο αφενός τη βελτίωση των ατομικών δεξιοτήτων των δικαστών και αφετέρου την ανάπτυξη αμοιβαίας εμπιστοσύνης και μιας ιδιαίτερης ευρωπαϊκής δικαστικής

κουλτούρας. Βάση για το νέο αυτό σεμινάριο αποτελεί ένα σεμινάριο που ήδη διεξάγεται στη Μεγάλη Βρετανία (Αγγλία και Ουαλία) με τίτλο «The business of judging». Το τελευταίο αυτό προτείνεται ως υπόδειγμα βέλτιστων εκπαιδευτικών πρακτικών και διερευνάται η δυνατότητα προσαρμογής και διεύρυνσής του για την κάλυψη των αναγκών όλων των ευρωπαϊκών δικαστών.

Την πρώτη ημέρα του σεμιναρίου το πρόγραμμα ξεκίνησε στις 9:00 το πρωί και ολοκληρώθηκε στις 15:30, είχε δε ως γενικό θέμα «Εισαγωγή στο έργο του δικαστή» (Introducing the Business of Judging). Μετά τους χαιρετισμούς από τον εκπρόσωπο της Δικαστικής Ακαδημίας της Σλοβακίας ακολούθησε εισήγηση με χρήση και βιντεοταινίας από τον βρετανό δικαστή Leslie Cuthbert, με θέμα τις δυσκολίες που παρεισάγει στην εξεύρεση της αντικειμενικής αλήθειας εκ μέρους του δικαστή η λειτουργία του ανθρώπινου εγκεφάλου (Assessing reliability). Στη συνέχεια οι 24 συμμετέχοντες στο σεμινάριο χωρίστηκαν σε τρεις ομάδες εργασίας των οκτώ ατόμων, οι οποίες περιλάμβαναν δικαστές από διαφορετικές χώρες. Οι συνεδρίες των ομάδων εργασίας έλαβαν χώρα παράλληλα και όλοι οι συμμετέχοντες είχαν τη δυνατότητα να παρακολουθήσουν και τις τρεις ημίωρης διάρκειας θεματικές ενότητες.

Η πρώτη θεματική ενότητα είχε τον τίτλο «Conduct and ethics» (Δικαστική ηθική και δεοντολογία) και είχε ως εισηγητή τον βρετανό καθηγητή και δικαστή Jeremy Cooper. Στην ενότητα αυτή παρουσιάζονταν βιντεοσκοπημένα πεντάλεπτα στιγμιότυπα από την καθημερινή ζωή δικαστών (judge in jeans), που έδιναν την ευκαιρία σχολιασμού και ανταλλαγής απόψεων μεταξύ των συμμετεχόντων. Τα ζητήματα που τέθηκαν προς συζήτηση αφορούσαν τις ενδεδειγμένες αντιδράσεις των δικαστών απέναντι σε προτάσεις για παροχή υπηρεσιών κατ' οίκον χωρίς την τήρηση φορολογικών και κοινωνικοασφαλιστικών υποχρεώσεων, απέναντι σε ρατσιστικού χαρακτήρα σχόλια κατά τη διάσκεψη, τη σχέση με τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, ζητήματα υγείας και σχέσεων με τους συναδέλφους.

Η δεύτερη θεματική ενότητα είχε τον τίτλο «Situations in court» (Περιστατικά ενώπιον του δικαστηρίου) και είχε ως εισηγητή τον βρετανό δικαστή Leslie Cuthbert. Εδώ οι συμμετέχοντες καλούνταν να ασκήσουν εκ των ενόντων καθήκοντα δικαστή μονομελούς δικαστηρίου για την επίλυση διαφορών που άγονταν ενώπιόν τους. Τα επεισόδια περιείχαν το στοιχείο του αιφνιδιασμού και του χιούμορ, γινόταν χρήση ηθοποιών στους ρόλους μαρτύρων και διαδίκων και οι αντιδράσεις των εθελοντών δικαστών σχολιάζονταν στη συνέχεια από όλους τους συμμετέχοντες. Τα θέματα που παρουσιάστηκαν αφορούσαν την συμπεριφορά του δικαστή σε περίπτωση εξέτασης

μάρτυρα που βρίσκεται σε κατάσταση μέθης, ή φοράει μπούργκα ή έχει αδυναμία επικοινωνίας και χρησιμοποιεί διερμηνέα.

Η τρίτη θεματική ενότητα είχε τον τίτλο «Assessing credibility» (Διαπίστωση της αξιοπιστίας) και είχε ως εισηγητή τον βρετανό δικαστή John Phillips. Στην ενότητα αυτή οι συμμετέχοντες χρησιμοποιώντας το υλικό μαρτυρικών καταθέσεων που τους είχε διανεμηθεί εκ των προτέρων καθώς και βιντεοσκοπημένες καταθέσεις καλούνταν να ελέγξουν την αξιοπιστία των καταθέσεων και να αποφανθούν σχετικά με τα πραγματικά περιστατικά μιας υπόθεσης κλοπής τσάντας ηλικιωμένης γυναίκας.

Επίσης, την πρώτη ημέρα παρουσιάστηκε στην ολομέλεια των συμμετεχόντων εισήγηση της ψυχολόγου Michelle Austin με θέμα «Resiliense» (Ανθεκτικότητα). Η εισήγηση αφορούσε τις πολλαπλές ψυχολογικές πιέσεις που υφίστανται οι δικαστές κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, οι οποίες κινδυνεύουν να διαταράξουν την σωματική και ψυχική τους υγεία αλλά και την ορθή επιτέλεση του ρόλου τους. Στα πλαίσια αυτά παρουσιάστηκαν τα αίτια και οι παράγοντες του επαγγελματικού στρες που εμφανίζεται στους δικαστές (φόρτος εργασίας, αυξημένες προσδοκίες, έντονες αντιδικίες και αντικρουόμενα συμφέροντα), καθώς και τρόποι αντιμετώπισης του φαινομένου με την ενίσχυση της εσωτερικής αντοχής και της ανθεκτικότητας των δικαστών απέναντι στις προκλήσεις του απαιτητικού έργου τους.

Την δεύτερη ημέρα του σεμιναρίου η συνάντηση ξεκίνησε στις 9:00 το πρωί και ολοκληρώθηκε στις 12:30, καθώς μετά ακολουθούσε η αναχώρηση για τη Βιέννη. Είχε ως γενικό θέμα τον σχεδιασμό διευρωπαϊκού προγράμματος εκπαίδευσης δικαστών («Planning Judgecraft Across Europe»). Στο στάδιο αυτό οι συμμετέχοντες συζήτησαν σε τρεις ομάδες μαζί με τους συντονιστές τα ζητήματα: α) Ανάλυση των πλεονεκτημάτων ενός πανευρωπαϊκού προγράμματος («Analysis and Benefits of a pan European Course») και β) Συζήτηση ειδικών προκλήσεων και προβλημάτων που μπορεί να παρουσιαστούν στο σχεδιασμό και τη διεξαγωγή ενός πανευρωπαϊκού προγράμματος («Discussion of Specific Challenges and problems that may arise in the Planning and Delivery of a pan European Course»). Τα πορίσματα των ομάδων εργασίας παρουσιάστηκαν στο σύνολο των συνέδρων από δύο συντονιστές και στη συνέχεια ακολούθησε το στάδιο της «χιονοστιβάδας» (Snowball Session). Σκοπός αυτού του σταδίου ήταν ο σχεδιασμός της Μεθοδολογίας και του Περιεχομένου ενός πανευρωπαϊκού προγράμματος για την εκπαίδευση των δικαστών. Το στάδιο αυτό χωριζόταν σε τρεις φάσεις. Στην πρώτη φάση συμμετείχαν τέσσερις ομάδες των έξι ατόμων, στη δεύτερη δύο ομάδες των δώδεκα ατόμων και στην τελική φάση όλοι οι συμμετέχοντες αποτελούσαν μια ομάδα, στην οποία εκπρόσωποι των προηγούμενων

φάσεων παρουσίαζαν τα πορίσματα των ομάδων τους. Το στάδιο της χιονοστιβάδας είχε διάρκεια μίας ώρας και οδηγούσε στη διατύπωση προτάσεων κοινής αποδοχής για τη μεθοδολογία και το περιεχόμενο του σχεδιαζόμενου προγράμματος.

Αντικείμενα κοινού ενδιαφέροντος αναδείχθηκαν τα διαπολιτισμικά ζητήματα και ο χειρισμός τους, ζητήματα ηθικής και δεοντολογίας, ζητήματα επαγγελματικού στρες και δικαστικής ψυχολογίας, η σχέση των δικαστών με τον τύπο κ.α. Επισημάνθηκαν επίσης οι πρακτικές δυσκολίες που παρουσιάζει ο σχεδιασμός ενός διευρωπαϊκού σεμιναρίου εκπαίδευσης δικαστών, όπως είναι η χρηματοδότηση, ο διαθέσιμος χρόνος των δικαστών, ο καθορισμός της ομάδας- στόχου του προγράμματος κ.ά.

Τα στοιχεία τα οποία παρουσίαζαν ιδιαίτερο ενδιαφέρον από το σεμινάριο αυτό ήταν, κατά την άποψη της υπογράφουσας τα ακόλουθα:

- 1) η συνύπαρξη και ανταλλαγή απόψεων και εμπειριών με δικαστές από διάφορες ευρωπαϊκές χώρες, που αναδεικνύουν ομοιότητες και διαφορές ανάλογα με τα διαφορετικά δικονομικά συστήματα και τις εθνικές ευαισθησίες
- 2) η χρήση σύγχρονης μεθοδολογίας για την εκπαίδευση δικαστών, όπως είναι η χρησιμοποίηση ηθοποιών, βιντεοσκοπημένου υλικού, ο παιχνίδι ρόλων, οι ομάδες εργασίας (workshops).
- 3) η έμφαση και σε άλλες επιστήμες, βοηθητικές του δικαστικού έργου, όπως είναι η ψυχολογία (για την αντιμετώπιση του επαγγελματικού στρες), η νευροφυσιολογία κ.α.

Το πρόγραμμα του σεμιναρίου, όπως επισημάνθηκε από πολλούς συμμετέχοντες, ήταν πολύ πλούσιο για τη διάρκειά του, που ήταν μιάμιση μόλις ημέρα και απαιτούσε συνεχή ετοιμότητα και ενεργό συμμετοχή. Οι εισηγητές ήταν πολύ αξιόλογοι και έμπειροι στο συντονισμό δραστηριοτήτων με έντονα διαδραστικό χαρακτήρα. Η διοργάνωση του προγράμματος, που ήταν αρκετά σύνθετο, υπήρξε άρτια και η επικοινωνία με άλλους ευρωπαϊούς δικαστές προσέφερε γόνιμα ερεθίσματα και διευρυμένες οπτικές του δικαστικού έργου.